

בבית המשפט העליון

בש"פ 725/09

בפני: כבוד השופטת א' פרוקצ'יה

העורר: היועץ המשפטי לממשלה

נגד

המשיב: מאיר אברג'יל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים בב"ש 369/08 מיום 21.01.09 שניתנה על-ידי כבוד השופט י' צבן

תאריך הישיבה: כ"ט בטבת התשס"ט (25.01.09)

בשם העורר: עו"ד גל לברטוב; עו"ד גלעד סממה; עו"ד נסים מרום; עו"ד אביטל ריבנר-אורון

בשם המשיב: עו"ד אביגדור פלדמן; עו"ד שרון נהרי; עו"ד מיטל דנינו; עו"ד אבי עמירם

החלטה

1. זהו ערר שהוגש על-ידי היועץ המשפטי לממשלה על החלטות בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט י' צבן) בב"ש 5369/08 מיום 11.1.09 ומיום 21.1.09, בהן קבע בית המשפט כי המשיב ישוחרר לחלופת מעצר בכפוף לתנאי שחרור שונים שנקבעו.

היועץ המשפטי לממשלה עותר בערר זה לבטל את החלטת השחרור שנתקבלה בעניינו של המשיב, ולהורות במקומה על מעצרו עד למתן החלטה בעתירה התלויה ועומדת להסגרתו לארה"ב ביחד עם אחרים.

רקע

2. ביום 23.7.08 הוגש נגד המשיב ואחרים בארה"ב כתב אישום בגין עבירות של קשירת קשר לפעילות במסגרת ארגון פשיעה; קשירת קשר לביצוע סחיטה; סיוע

בגביית חוב תוך שימוש באמצעי סחיטה; סיוע להפרעה למהלכו התקין של המסחר על-ידי איומים; קשירת קשר להלבנת הון; וסיוע בנטילת חלק בעסקאות כספיות ברכוש שמקורן בפעולות בלתי חוקיות.

ביום 24.8.08 הגישה ארה"ב בקשה לעצור את המשיב ואחרים לצורך הסגרתם אליה בהתאם לאמנת ההסגרה בין ישראל לארה"ב, ועל-פי אמנת האו"ם נגד פשע מאורגן בינלאומי.

ביום 20.10.08 הוגשה בקשת הסגרה על-ידי רשויות ארה"ב למשרד המשפטים הישראלי בעניינו של המשיב. בצד הבקשה בעניינו של המשיב, הוגשה בקשת הסגרה ביחס לארבעה מבוקשים נוספים הקשורים, על-פי הנטען, לאותה פרשה, ולפרשות אחרות.

3. המשיב נעצר בישראל ביום 24.8.08 על-פי סעיף 6 לחוק ההסגרה, התשי"ד-1954 (להלן - חוק ההסגרה). מעצרו הוארך מעת לעת עד ליום 30.10.08. ביום זה הוגשה העתירה להסגרה, ואליה נתלוותה בקשה למעצר המשיב והאחרים על-פי סעיף 5 לחוק ההסגרה. ההחלטה נשוא הערר מתייחסת לבקשת המעצר אשר הוגשה על-ידי המדינה ביחס לכל מבוקשי ההסגרה.

החלטת בית המשפט המחוזי

4. בית המשפט המחוזי בדונו בבקשת המעצר בחן בהרחבה את חומר הראיות שהוגש לצורך הליך ההסגרה. הוא ניתח את הפרשות השונות, והגיע למסקנות ביחס לחומר הראיות בנוגע לכל אחת מן הפרשות הנדונות. בצד הערכת הראיות, דן בית המשפט בעילות מעצר ביחס לכל אחד ממבוקשי ההסגרה, והמשיב בכללם. בעקבות ניתוח שערך, הגיע בית המשפט למסקנה כי שניים ממבוקשי ההסגרה - יצחק אברג'יל (להלן - אברג'יל) וששון בראשי (להלן - בראשי) ייעצרו עד תום הליכי ההסגרה, ואילו המשיב בעניינו וישראל אוזיפה (להלן - אוזיפה) ישוחררו בתנאים מגבילים. בית המשפט המחוזי קבע בהחלטתו כי קיימות ראיות לכאורה בעניינו של המשיב למעורבותו בעבירות של הלבנת הון, סחיטה ואיומים, וכן קיים חשד כי עמד בראש ארגון פשיעה. עוד קבע, כי למשיב עבר פלילי, והוא ריצה עונשי מאסר במדינות שונות. הוא קבע עוד כי קיים לגביו חשש להימלטות. יחד עם זאת, קבע כי נוכח התשתית הראייתית בעניינו של המשיב שאיננה איתנה דיה, הורה על חלופת מעצר בית

עם איזוק אלקטרוני, פיקוח ערבים, ערבויות כספיות גבוהות ועיכוב יציאה מן הארץ (פסקה 45 להחלטה).

טיעוני הצדדים

5. היועץ המשפטי לממשלה קיבל את דין החלטת השחרור ביחס לאזיפה. לא כן בענין המשיב, ומכאן הערר. עיקר טענתו של ב"כ היועץ המשפטי היא כי תשתית הראיות גם כפי שתוארה בהחלטת בית המשפט הינה איתנה ומוצקה, ועונה לרף הראייתי הנדרש למעצר לצרכי הסגרה. לכך מצטרף חשש ממשי להימלטותו של המשיב, המהווה שיקול בעל משקל מיוחד בהליך מעצר לצורך הסגרה. נטען, כי על-פי קביעות בית המשפט קמא, קיימת תשתית ראייתית לפיה אברג'יל והמשיב עמדו בראש ארגון פשיעה בעל מבנה היררכי שבו השניים, שהם אחים, שימשו בתפקידי הנהגה, ופיקחו על פעילות הארגון. בנוסף לכך, קיימת תשתית ראייתית לפיה המשיב נטל חלק בביצוע עבירות של הלבנת הון, סחיטה ואיומים (פסקאות 28 ו-45 להחלטת בית משפט קמא). אשר לעילות המעצר, כפי שנקבע בהחלטה, קיים חשש להימלטותו של המשיב, ונוכח התחייבויותיה הבינלאומיות של המדינה במסגרת אמנת ההסגרה בינה לבין ארה"ב, יש לשים דגש מיוחד על גורם זה כדי למנוע חשש לסיכול הסגרתו של המשיב למדינה המבקשת, אשר יגרור אי-קיום חובתה של ישראל לשתף פעולה בהבאת נאשמים לדין במדינה המבקשת. על רקע קביעות אלה, טוען ב"כ היועץ המשפטי, דין המשיב להיעצר עד תום הליכי ההסגרה, ושגה בית המשפט כאשר הורה על שחרורו.

6. סניגוריו של המשיב לא חלקו בטיעוניהם על ניתוחו של בית משפט קמא את חומר הראיות, ולא השיגו על המסקנות שהסיק מניתוח זה. עם זאת, לטענתם, אין לקבל את הגישה המשתקפת מטיעוני המדינה לפיה בענייני מעצר לצורך הסגרה מוסטת נקודת האיזון, המקובלת בהליכי מעצר רגילים, ממתן הגנה מירבית לערך חירותו של העצור אל עבר הדגשת-יתר של אינטרס מדינת ישראל להבטיח מפני הימלטותו, כדי לאפשר היענות לבקשת ההסגרה של המדינה המבקשת. לגישתם, גם בתחום דיני המעצר לצורך הליכי הסגרה חלים עקרונות היסוד של דיני המעצרים הכלליים, המחייבים מתן הגנה מירבית לעקרון חירותו של מבוקש ההסגרה. לפיכך, מקום בו ניתן להגשים את מטרת המעצר בשחרור בחלופה, יש להעדיף חלופה זו על פני מעצר ברוח עקרונות חוקתיים כלליים החלים ככלל בכל הליך מעצר באשר הוא. כן נטען, כי גם בארצות הברית שהיא המדינה מבקשת ההסגרה במקרה זה, אין נוהגים כיום בפרקטיקה השיפוטית לעצור אדם לצורך הסגרה אלא בנסיבות מיוחדות וחריגות, והשחרור בערבות בהליכי הסגרה הפך במהלך השנים לשמש הכלל הנוהג, בעוד המעצר מופעל

כחריג (Bassiouni, *International Extradition: U.S. Law: and Practice* (3rd ed) pp. 693-4).

7. בטיעונים משלימים נרחבים שהוגשו על-ידי ב"כ המשיב, עו"ד פלדמן ביום 29.1.09, ניתח הסניגור את ההתפתחות שחלה בפסיקה האמריקאית בסוגיית המעצר בהליך ההסגרה. הוא הציג פסיקה וכתובה מקצועית בארה"ב, המתארת את נטיית בתי המשפט בחיי המעשה לשחרר בערובה עצורים בהליכי הסגרה תוך סטייה מן הפסיקה הישנה בפרשת רייט (*Wright v. Henkel* 190 US 40 (1903)), אשר הניחה כי בהליכי הסגרה המעצר הוא הכלל, ואילו השחרור הוא חריג. לסטייה מנקודת מוצא זו, אוזכרו *In re Mitchell* 171 F 289; *Parretti v. U.S.* 122 F 3rd. 758, 786 (9th Cir. 1997); *U.S. v. Smyth*, 795 F Supp. 973; *Learned Hand* (C.C.S.D.N.Y. 1909); וכן המאמרים: (1992) R. Iraola, "The Federal Common Law of Bail in International Extradition Proceedings" 17 *Ind. Intl. & Comp. L. Rev.* 29, 40 (2007); Weil, "Extradition Law at the Crossroads: The Trend Toward Extending Greater Constitutional Procedural Protections to Fugitives Fighting Extradition from the U.S." 19 *Mich. Intl. L.* 729 (1998)).

ההגנה טענה עוד, כי יש ללמוד מן ההתפתחות האמריקאית, על דרך קל וחומר, כי כך יש לנהוג גם בישראל. בעוד שבארה"ב לא ניתנה הגנה חוקתית סטטוטורית מיוחדת מפני הסגרה, הרי בישראל, מכוח סעיף 5 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, ניתנה הגנה מפורשת כזו. היא הנותנת, כי הכלל בישראל צריך להיות שחרור ממעצר והחריג לו - מעצר, לא רק בהליכים פליליים פנים-ארציים אלא גם בהליכי הסגרה.

8. מוסיפים באי-כוח ההגנה וטוענים, כי כאשר מדובר במבוקש הסגרה שתשתית הראיות ביחס אליו חלשה, וכאשר תנאי השחרור כוללים ערבויות כבדות שיש בהן כדי להבטיח באורח סביר את קיום תנאי השחרור ואת מימוש התחייבויותיה של ישראל כלפי המדינה מבקשת ההסגרה, כי אז יש לקיים את החלטת השחרור.

9. במקרה זה נטען, כי מדובר במשיב שהראיות בעניינו מצביעות, לכל היותר, על מעורבות מצומצמת ושולית ביותר בארגון המתואר כארגון פשיעה. הראיות מצביעות על נגיעה חלקית בלבד שלו בפרשת גביית חובות של שניים בלבד מכלל החייבים שענינם נדון בפרשת הראיות הכוללת. כמו כן, בשיחות המוקלטות בענין זה - שהן הראיות היחידות המערבות ישירות את המשיב בפעולות גביית חובות - אין מילות איום

ואלימות. לאור קלישות הראיות והאישומים נגדו, סכנת ההימלטות של המשיב אינה גדולה, ולפיכך באיזון הכולל, יש לקיים את החלטת שחרורו מן המעצר, אותה קיבל בית המשפט המחוזי. עוד נטען, כי עמדת המדינה מפלה בין המשיב לבין אוזיפה שלא כדין. אוזיפה גם היא מבוקש הסגרה, מואשם בארה"ב בעבירות סמים חמורות, וחרף זאת שוחרר מהמעצר בתנאים על-פי החלטת בית משפט קמא. המדינה לא הגישה ערר בעניינו, וקבלה על עצמה את דין החלטת השחרור. נטען, כי אין לקבל את גישת המדינה, המפלה בין אוזיפה לבין המשיב לענין המעצר בהעדר הצדקה עניינית לכך. עוד נטען, כי למשיב בעיה רפואית, וראוי לראות בכך חיזוק להצדקת שחרורו בתנאים.

המסגרת החקיקתית

10. סעיף 5 לחוק ההסגרה קובע:

"מעצר לאחר עתירה

הוגשה עתירה, יכול בית המשפט, בכל שלב של הדיון, לצוות על מעצרו של המבוקש. תוקפו של הצו יהיה עד למתן החלטה באותה עתירה, אם לא ביטלו בית המשפט לפני כן".

דיני השחרור בערובה חלים בהליך הסגרה, כאמור בסעיף 22 לחוק ההסגרה.

שיקולים לענין מעצר לצורך הליכי הסגרה

11. שאלה היא מהי מסגרת השיקולים שעל בית משפט הדן במעצרו של מבוקש הסגרה לשקול, וכיצד עליו לאזן בין ערכים נוגדים בהקשר זה. האם לפנינו מערכת שיקולים זהה ותואמת לזו החלה במעצר בהליך פלילי רגיל, או שמא מדובר בהליך מיוחד, המחייב התחשבות בשיקולים שונים ובאיזונים אחרים מאלה הנוהגים בהליכים פליליים פנים-מדינתיים.

12. הפסיקה בישראל עסקה בסוגיית מעצר מבוקשי הסגרה, ודנה בשאלת היחס הראוי בין תשתית השיקולים הנדרשת לצורך מעצר בהליך הסגרה לבין העקרונות המדריכים בדיני המעצר הכלליים בהליכים פליליים רגילים. בפסיקה זו חלה התפתחות בולטת לאחר חקיקת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, אשר מכוחו נימנה ערך חירות האדם ממעצר בין זכויות-העל החוקתיות של הפרט. על-פי אותו חוק יסוד, חירותו האישית של האדם כזכות חוקתית מתפרשת גם על פני הליכי הסגרה (סעיף 5 לחוק היסוד).

13. בעוד שבעבר, התייחסה הפסיקה בישראל למעצרו של מבוקש הסגרה בתורת הכלל ולשחרורו בערבות כחריג, ואף חריג נדיר, הרי כיום, עם השתרשותו של עקרון היסוד בדבר חירות האדם ממעצר כערך חוקתי, נוספה עוצמה לערך המחייב את שחרורו לחלופה של מבוקש מקום שהחלופה עשויה לשרת את מטרות המעצר תוך פגיעה פחותה בחירותו, וכל זאת על-פי אמת המידה הבסיסית הנוהגת בדניי המעצרים הרגילים. אלא שבכל זאת, אין זהות מלאה במסגרת השיקולים והאיזונים בין דין המעצר הפלילי הרגיל לדין המעצר לצורך הסגרה, וזאת מהטעמים הבאים:

14. בהליכי מעצר בהליך פלילי רגיל נבחנת תשתית הראיות לכאורה, ולצידה - קיומה של עילת מעצר מבין עילות המעצר המנויות בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), תשנ"ו-1996 (להלן - חוק המעצרים). לצורך בחינת שאלת המעצר, נעשה שיקולול של עוצמת התשתית הראייתית הלכאורית העומדת כנגד הנאשם, בצד משקלה של עילת המעצר, וכל אלה נשקלים לצורך בחינת האפשרות להחיל על הנאשם חלופת מעצר, אשר תאפשר השגת מטרת המעצר תוך פגיעה פחותה בחירותו. נקודת המוצא היא - חירותו של האדם, והחריג לכך הוא המעצר, כאשר לא נמצאת חלופה אפשרית שיש בה כדי להשיג את תכלית המעצר.

15. הליך מעצר לצורכי הסגרה מערב דינמיקה דומה של שיקולים, שהרי מושגי "החירות" וה"מעצר" בהקשר לזכותו החוקתית של אדם לחופש אינם משתנים בשל אופי ההליך וזיהויו כהליך הסגרה או כהליך פלילי פנים-מדינתי. לפיכך, גם על מעצר לצרכי הסגרה חלים, בעיקרם, הכללים הנוהגים לענין הליך מעצר לאחר הגשת כתב אישום על-פי סעיף 21 לחוק המעצרים. אלא שקיים שוני מהותי בין הליך פלילי רגיל לבין הליך הסגרה במובן המשקל שיש לתת לעילת המעצר המנויה בסעיף 21 לחוק המעצרים, שעניינה חשש להתחמקות מהליכי שפיטה של נאשם או מבוקש הסגרה בענייננו. שוני דומה, אם כי בחשיבות פחותה, עשוי להתקיים גם בהקשר לעילת מעצר שעניינה שיבוש הליכי משפט.

16. במסגרת הליכי הסגרה, ניתן משקל מיוחד לחשש להימלטות המבוקש מן הדין בשל אופיים המיוחד של הליכים אלה, הטומנים בחובם חשש מובנה וטבעי להתחמקות המבוקש מן הדין. בבקשות הסגרה מדובר על-פי רוב במבוקש הסגרה שכבר נמלט מאימת הדין מהמדינה המבקשת, שבה לכאורה בוצעה העבירה, והוא מסרב להעמיד עצמו, מרצונו, לשיפוטה של אותה מדינה. החשש מפני בריחתו של המבוקש במהלך הליכי ההסגרה, הוא, על כן, מובנה בטיבו של ההליך, ומחייב זהירות מיוחדת. לכך

נילווה היבט ייחודי נוסף שאינו מאפיין הליכי מעצר רגילים, הקשור באחריות המיוחדת החלה על ישראל כלפי המדינה מבקשת ההסגרה, לקיים את התחייבותה הבינלאומית מכוח האמנה להסגיר מבוקש בר-הסגרה, ולאפשר את הבאתו למשפט במדינה המבקשת (בש"פ 4422/03 יצחק כהן נ' היועץ המשפטי לממשלה (לא פורסם, 29.5.03); בש"פ 5648/92 אנטר נ' מדינת ישראל, פד"י מו(5) 494, 497 (1992) (להלן - ענין אנטר)).

17. החשש המובנה מהימלטות המבוקש בהליכי הסגרה, בשילוב עם האחריות המיוחדת החלה על מדינת ישראל כלפי המדינה המבקשת לקיים הליכי הסגרה תקינים, מביאים לכך שבאיזון הכולל בין השיקולים השונים הנדרשים לצורך החלטת מעצר בהליך הסגרה ניתן משקל מיוחד להיבט זה במסגרת בחינת חלופת מעצר אפשרית ומתאימה (ב"ש 91/70 מדינת ישראל נ' פולוק, פד"י כד(2) 17 (1970); ב"ש 500/86 פרידמן נ' היועץ המשפטי לממשלה, פד"י מ(2) 797 (1986); בש"פ 3204/90 מדינת ישראל נ' ריין, פד"י מד(3) 109 (1990); ב"ש 796/86 היועץ המשפטי לממשלה נ' פרידמן, פד"י מ(4) 91 (1986); בש"פ 5704/95 לובקינד נ' היועץ המשפטי לממשלה (לא פורסם, 5.10.1995). בית המשפט מכיר בזכותו של מבוקש הסגרה להתהלך חופשי, שעוצמתה בהקשר להליך הסגרה אינה פחותה מזו המוכרת בהקשר להליך פלילי רגיל, אלא שבצד הזכות לחופש, יינתן בשיקולי המעצר משקל למאפיינים הייחודיים של הליך ההסגרה, הכורכים סיכון מיוחד ומובנה להימלטות המבוקש, בצד אחריות מיוחדת של ישראל למימוש הליך ההסגרה במסגרת התחייבויותיה הבינלאומיות (השופט ברק בב"ש 67/80 אורנשטיין נ' מדינת ישראל, פד"י לד(3) 500, 503 (1980)).

18. המסקנה העולה מניתוח זה היא כי מסגרת השיקולים הרלבנטיים לענין מעצר בהליך הסגרה דומה, אף כי לא זהה לזו החלה בהליך מעצר רגיל. בשני ההליכים נשקלת תשתית הראיות, ונבחנת עילת מעצר. אלא שהמשקל הניתן לעילת המעצר, ובמיוחד זו המתמקדת בחשש להימלטות המבוקש, שונה בשתי המערכות. בהליך מעצר רגיל, מירווח הסיכון שניתן לקחת בשל חשש להתחמקות הנאשם מהדין (או שיבוש אחר בניהול המשפט) גדול ממירווח הסיכון הסביר שניתן לקחת בהליך הסגרה בשל טיבו המיוחד של ההליך ובשל מחויבותה של המדינה לסייע באכיפת החוק במסגרת התחייבותה הבינלאומית. בהליך הסגרה ניתן לעילת המעצר בגין חשש להימלטות, ואף חשש לשיבוש הליכי משפט, משקל סגולי מיוחד בשל אופיו של ההליך, הטומן בחובו סיכון מובנה לתקלה, נוכח הקלות המאפיינת את תנועותיו של המבוקש בארצות העולם העומדת בדרך כלל ברקע בקשת ההסגרה, ונוכח עוצמתו של האינטרס הציבורי הכרוך

בקיום חובותיה הבינלאומיות של המדינה. משקל מיוחד זה משפיע על נקודת האיזון בשיקלול בין הערכים השונים המתמודדים זה עם זה. ערך ההגנה החוקתית על חירותו של האדם קיים במלוא עוצמתו גם בהליך הסגרה, אלא שלשיקולי האיזון הרגילים הנוהגים בהליכי מעצר נוסף היבט מיוחד הקשור באופיה הייחודי של ההסגרה, ובצורך להבטיח את מימוש התחייבויותיה של המדינה למדינה המבקשת. האיזון נעשה כבחינת כל מקרה לגופו, על-פי נסיבותיו (בש"פ 3974/07 פרצוב נ' היועץ המשפטי (לא פורסם), 20.5.07 (השופט לוי) (להלן - ענין פרצוב)); בש"פ 4044/90 דייין נ' מדינת ישראל, פד"י מה(1) 1, 7-8 (1990); ענין אנטר, שם). (להתפתחות הפסיקה בארה"ב בנושא זה השוו ספרו של Bassiouni, שם, עמ' 692-7; כן ראו CRS Report for Congress, Extradition To and From the U.S: Overview of the Law and Recent Treaties, AUG 3, 2007 המדגיש בעמ' crs-21 את חריגות השחרור ממעצר בהליכי הסגרה בארה"ב).

19. בית המשפט בדונו בבקשת מעצר בהליך הסגרה יבחן, אפוא, בראש וראשונה את ההיבטים הראייתיים בהליך לצורך הערכה האם האישומים שבגינם מתבקשת ההסגרה נשענים על בסיס עובדתי-ראייתי המצדיק העמדה לדין בישראל (סעיף 9 לחוק ההסגרה).

אכן,

"מטרת הליך ההסגרה לקבוע קיומן של ראיות אשר אינן חסרות ערך, אשר יש בהן כדי להצדיק העמדה לדין ... בענין זה עומדת חובתה של המדינה, על פי הסכם ההסגרה, להסגיר נאשם אשר לגביו יש ראיות מספיקות כדי להעמידו לדין על עבירת הסגרה ישראל... המטרה העומדת מאחורי סעיף 9 לחוק ההסגרה... היא למנוע הסגרתו של אדם מקום שאין בידי התביעה ראיות המצדיקות את העמדתו לדין ובירור אשמתו או חפותו...".

(השופט ברק בע"פ 318/79 אנגל נ' מדינת ישראל, פד"י לד(3) 98 (1980)).

20. הדרישה הראייתית הינה לראיות קבילות בדבר מעורבות מבוקש ההסגרה במעשים המיוחסים לו, במידה המצדיקה את בירורו של האישום בידי ערכאה שיפוטית (ענין פרצוב, שם, בפסקה 14). הדרישה הראייתית לצורך הליך ההסגרה ולצורך הליך המעצר במסגרתו דומה. אם נמצאה תשתית ראייתית מבוססת, יש לבחון קיומן של עילות מעצר, ובהן - מסוכנות, חשש לשיבוש הליכים, וחשש להימלטות.

21. בכפוף למשקל המיוחד שיש לתת לעילת המעצר בגין חשש להימלטות, ואף לאפשרות שיבוש הליכי משפט, תיבחן השאלה האם יש בחלופת מעצר כדי להבטיח את מטרת המעצר של מבוקש הסגרה, תוך פגיעה פחותה בחירותו של המבוקש, ותוך שימת לב לייחודה של מטרת המעצר בהקשר להליך ההסגרה. מטרת המעצר בהקשר להליך ההסגרה כוללת, בין היתר, את אינטרס ההגנה על יכולתה של המדינה לקיים את התחייבותה הבינלאומית למדינה מבקשת ההסגרה. לפיכך נקודת המוצא היא כי יש לחתור להגשמת תכלית ההגנה על חירותו של האדם כזכות חוקתית ככל שהדבר ניתן להגשמה בלא לסכל את מטרת המעצר במובנה הייחודי בהליך ההסגרה, וכאשר ניתן להבטיח מטרה זו בערבויות שחרור מתאימות (בש"פ 9336/01 כהן נ' היועץ המשפטי, פד"י נו(2) 289, 292 (2001)); לשחרור ממעצר בהליכי הסגרה - בש"פ 9850/08 היועץ המשפטי לממשלה נ' מאיו (טרם פורסם, 25.11.08)). ככל שניתן להבטיח את מטרת המעצר, ובכלל זה את התחייבותיה של ישראל כלפי המדינה מבקשת ההסגרה במסגרת תנאי שחרור הולמים, תיטה נקודת האיזון הראויה לעבר הגשמת חירות האדם ממעצר. אם לא ניתן להבטיח בתנאי שחרור הולמים את מטרת המעצר, בהתחשב בייחודן בהליך ההסגרה, לא יהא מנוס מהותרת המבוקש במעצר עד לסיום הליך ההסגרה בעניינו (בש"פ 8283/08 בראשי נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 6.10.08) (השופטת חיות)).

מן הכלל אל הפרט

הראיות

22. בין בעלי הדין לא היתה מחלוקת באשר לקביעות בית המשפט קמא בענין הראיות. בתמצית הדברים, בית המשפט קמא קבע את הקביעות הבאות:

כתב האישום בארצות הברית מייחס לחמשת מבוקשי ההסגרה אישומים בשלוש פרשיות עיקריות: האחת - הלבנת כספים וסחיטה באיומים המיוחסת לאברג'יל, למשיב ולבראשי. פרשה זו עניינה בהעברה לארה"ב של כספים שנתקבלו במסגרת אירועי הבנק למסחר בישראל, ולהלבנתם בארה"ב על-ידי מתן הלוואות לאנשי עסקים שם, וסחיטת כספי הלוואות בתוספת ריביות קצוצות בחזרה מאותם אנשי עסקים באמצעי אילוף, הפחדה ואיומים. הפרשה השנייה עניינה רצח סוחר סמים סמי אטיאס בלוס אנג'לס, המיוחסת לאברג'יל ולמשה מלול; פרשה שלישית עניינה יבוא סמים מאירופה לארה"ב המיוחסת לאברג'יל ואוזיפה.

23. המשיב מעורב על-פי הראיות בפרשה הראשונה ואין לו מעורבות ישירה בפרשות האחרות. ברקע פרשה זו עומדות הראיות הבאות שפורטו על-ידי בית משפט

קמא: אברג'יל והמשיב עומדים בראש ארגון פשיעה. ארגון זה התאחד ל"מיזם" משותף עם ארגון פשיעה אחר שבראשו עמד גבי בן הרוש, ארגון הידוע בשם "החבורה הירושלמית". ארגונו של בן הרוש קיבל לידי סכומי כסף גדולים, שמקורם במעילה הגדולה בבנק למסחר שבוצעה על-ידי אתי אלון ואשר הועברו לאחיה, עופר מקסימוב. הכספים הועברו לארגון של בן הרוש, ומצאו דרכם לארצות הברית. ארגון הפשיעה של אברג'יל חבר לארגונו של בן הרוש לצורך הלבנת אותם כספים בארה"ב על-ידי הלוואתם לאנשי עסקים בארה"ב, ולאחר מכן סחיטתם ממקבלי הלוואות באמצעים של איומים, לחץ והפחדה, תוך חיוב הלווים להוסיף על סכומי הלוואות סכומי כסף נוספים בשיעור ניכר.

24. בקשר לפרשה זו, בית המשפט קמא סקר את מכלול הראיות בפירוט רב, ובחן את טענות בעלי הדין ביחס אליהן. הוא קבע כי יש לבחון את התשתית הראייתית במבט כולל (פסקה 23 להחלטה). במסגרת זו, הסיק ממכלול הראיות כי קיימת שותפות פעולה בין בן הרוש, אברג'יל והמשיב אשר איחדו כוחות בשני הארגונים יעסקו במסגרת איחוד זה בהעברת כספי הבנק למסחר בישראל לארצות הברית, הלוואתם, ולאחר מכן סחיטתם בחזרה מהלווים תוך חיובם להוסיף עליהם סכומים ניכרים. מכלל הראיות עולה תמונה של פעילות משותפת בין גורמים אלה שיש בה היררכיה, כאשר מקור הכספים מצוי אצל בן הרוש, ואילו אברג'יל והמשיב הינם שותפיו לפעילות המתוארת. בן הרוש מכתוב ונותן הוראות פעולה, והאחים אברג'יל נכנסים לתמונה כשנוצרות בעיות גבייה, וכאשר צריך לפסוק במחלוקות על גובה החובות (פסקה 25 להחלטה). בית המשפט מסיק, על יסוד חומר הראיות הכולל, כי המשיב עומד, ביחד עם אחיו יצחק אברג'יל, בראש ארגון הפשיעה (פסקה 45 להחלטה).

25. עוד עולה מחומר הראיות, כפי שנותח בידי בית משפט קמא, כי החזר הלוואות על-ידי החייבים לבעלי הארגונים המלווים נעשה תוך הפעלת אמצעים של הפחדה, איומים ואילוצים קשים בידי אנשים שונים מטעם הארגונים (פסקה 26 להחלטה). אשר למשיב, הראיות מצביעות על מעורבותו בהליכי גבייה הקשורים במוטי עטייה, יוסף עטייה וחדד. בענין החזר חובם של האחים אסף וחי ועקנין ישנן ראיות למעורבות ישירה של המשיב, ומהחומר עולה כי הסכום שנדרש מהם נגבה בסופו של דבר לאחר שהופעלו עליהם לחצים קשים שהמשיב מעורב בהם באורח ישיר (פסקה 28 להחלטה).

26. למען הסר ספק, אבהיר כי בחנתי את חומר הראיות שהוגש לעיוני, ומצאתי כי ניתוח הראיות על-ידי בית משפט קמא מבוסס כראוי על החומר הגולמי הקיים בתיק התביעה.

27. חומר הראיות מצביע, אפוא, בראש וראשונה על מעמדו של המשיב כמי שנמנה על העומדים בראש ארגון פשיעה, העוסק, בין היתר, בקבלת כספים שמקורם בעבירה, והלבנתם, וגבייתם בחזרה באמצעים בלתי חוקיים. אמת הדבר, כי הראיות הנוגעות למעורבותו הספציפית של המשיב בהליכי הגבייה הבלתי חוקיים מתייחסות רק לחלק מפרשות הגבייה הנוגעות למעגל רחב יותר של חייבים שכלל הראיות מעלות; אולם מעורבות זו משתלבת בראיות המצביעות על קיום השותפות בין בן הרוש וארגונו לבין אברג'יל והמשיב וארגונם, העוסקים יחדיו ב"מיזם" המשותף של הלבנת הכספים וסחיטתם, כששני ארגוני פשיעה מתאחדים להשגת מטרה משותפת (פסקה 24 להחלטה). אכן, בשיחה מיום 21.5.03 בין בן הרוש לאסלן מציין בן הרוש במפורש כי יצחק ומאיר אברג'יל הינם שותפיו. שילוב זה של מעורבות המשיב בהנהגת הארגון של אברג'יל, וקיום ראיות ספציפיות למעורבותו הישירה בגביית חובות מסוימים של חייבים מסוימים (בעיקר האחים ועקנין) מספקת תשתית ראייתית בעלת עוצמה מספקת המצביעה על חלקו הממשי של המשיב בפרשה הראשונה נשוא כתב האישום. מחומר הראיות עולה לכאורה מעורבותו בעמידה בראש ארגון פשיעה, ובכצוע עבירות של הלבנת הון, סחיטה ואיומים. מתקיימת בעניינו הדרישה הראייתית הלכאורית לצורך הליך הסגרה מבחינת דיות הראיות לצורך העמדה לדין על העבירות הנידונות בישראל (השוו, בין היתר, סעיפים 2 ו-3 לחוק מאבק בארגוני פשיעה, התשס"ג-2003; בש"פ 2557/04 מדינת ישראל נ' בן ציון, פד"י נח(4) 83 (2004); בש"פ 2617/04 פינטו נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 22.3.04)).

עילות המעצר

28. למשיב עבר פלילי מחוץ לישראל. הוא הורשע בשנת 1986 בארה"ב בעבירות סמים, וריצה עונש מאסר של מספר שנים שם. כמו כן, בשנת 2004 הורשע בגרמניה בעבירות סמים, ונדון שם למאסר של שנתיים חצי. בית המשפט קמא קובע: "נוכח פעילותו הבינלאומית ושהות עת רבה בחו"ל קיים חשש הימלטות". יש לציין עוד, כי המדינה הצביעה בטיעוניה על כך שהמשיב מתגורר דרך קבע בסיירה לאון שבאפריקה, אף כי משפחתו מתגוררת בישראל.

29. נסיבות אלה, בהצטברותן, מצביעות על קיום חשש ממשי להימלטותו של המשיב מישראל, אשר תנאי הפקדה כספיים, מעצר בית, ואף אזיקונים אלקטרוניים אינו יכול להקהותו באופן ממשי.

30. בעניינו של המשיב קיימת תשתית ראייתית של ממש המערבת אותו בעמידה בראש ארגון פשיעה, ובמעשי עבירה ספציפיים במסגרתו. לאור עברו הפלילי העשיר בעבירות חמורות שבגינן ריצה עונשי מאסר ארוכים בחוץ לארץ, אין להוציא מכלל אפשרות כי קיימת מסוכנות משחרורו, ואפשר אף חשש לשיבוש הליכי משפט. אולם העילה המרכזית למעצרו היא זו שעניינה קיום חשש של ממש להימלטותו מן הדין. חשש זה מוחמר במיוחד נוכח הקלות המאפיינת את תנועותיו של המשיב בעולם, המשתקפות, בין היתר, בעבירות עליהן הובא לדין במדינות שונות, ולאור תושבותו בארץ אפריקאית, אליה יוכל להימלט על נקלה אם ישוחרר. מעבר לכל אלה - החשש הממשי להימלטותו של המשיב אינו מוצא מענה מספק גם בתנאי השחרור המחמירים שהוטלו עליו, גם נוכח החשש כי ישראל עלולה לעמוד במצב בו לא תוכל לקיים את התחייבותה הבינלאומית על-פי אמנת ההסגרה כלפי ארה"ב להסגיר אליה מבוקש הסגרה לצורך ניהול משפטו שם. בנסיבות מקרה זה, איזון השיקולים מביא למסקנה כי שחרור המשיב, גם בתנאים המחמירים שהוטלו עליו בהחלטת השחרור, יתקשה להשיג את מטרות המעצר, ולא יקנה את הבטחון הנדרש, ולו ברף המינימלי, מפני הימלטותו מישראל וחשש לפגיעה ביכולתה של ישראל לקיים את התחייבויותיה על-פי אמנת ההסגרה. בנסיבות אלה, מירווח הסיכון המתלווה לשחרורו של המשיב מן המעצר עולה באופן ניכר על הסביר, בשים לב לסיכון המובנה להימלטותו נוכח אופי הליך ההסגרה והנתונים הספציפיים שברקעו האינדיבידואלי, ובשים לב לחובתה הבינלאומית של ישראל כלפי מדינת האמנה, שעליה לכבדה במסגרת חובת ההדדיות ביחסי מדינות.

31. אוסיף, כי לא מצאתי שההיבט הרפואי בעניינו של המשיב מצדיק, כשלעצמו, את שחרורו או כי הוא תורם תרומה של ממש לשינוי בנקודת האיזון בין השיקולים הרלבנטיים למעצר. אין גם מקום לטענת הפלייה בין עניינו של המשיב לזה של אוזיפה, שעל שחרורו המדינה לא עררה. האבחנה הבסיסית בין המשיב, כמי שלכאורה עמד עם אחיו בראשות ארגון פשע, לבין אוזיפה ששימש "איש שטח" בעבירות הסמים המיוחסות לו היא, כשלעצמה, עשויה לתרץ את השוני בהתייחסות לכל אחד מהם.

32. בנסיבות כפי שתוארו, אני מחליטה לקבל את הערר, לבטל את החלטת בית המשפט המחוזי ביחס לשחרורו של המשיב, ומורה על מעצרו של המשיב עד למתן החלטה בעתירה להסגרתו.

ניתנה היום, ה' בשבט התשס"ט (30.1.09).

ש ו פ ט ת